

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 100. rocznicę powstania Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego:

w dniu 18 września 2009 r.

o nominale **2 zł** wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold,

w dniu 24 września 2009 r.

o nominale **100 zł** wykonaną stemplem lustrzanym w złocie (z efektem kątowym),

o nominale **10 zł** wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także dwuzłotowe monety okolicznościowe powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronie:

www.nbp.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

100. rocznica powstania
Tatrzańskiego
Ochotniczego Pogotowia
Ratunkowego

100. rocznica powstania Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego

● Wzrost popularności Tatr i Zakopanego w drugiej połowie XIX w. prowadził do coraz częstszych zaginięć w górach i poważnych wypadków. Doraźnie organizowane akcje ratunkowe stawały się już niewystarczające.

● W lutym 1909 roku Mieczysław Karłowicz i Mariusz Zaruski zredagowali ostateczną wersję odezwy do społeczeństwa w sprawie konieczności powołania Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Sam Karłowicz nie zdążył złożyć swego podpisu pod odezwą, ponieważ zginął w lawinie śnieżnej pod Małym Kościelcem 8 lutego 1909 roku, podczas samotnej wycieczki. Śmierć młodego kompozytora stała się ostatnim impulsem do powołania TOPR.

● „Wysokie c.k. Namiestnictwo we Lwowie reskryptem z dnia 29 października 1909 r. nie zakazało zawiązania stowarzyszenia”. TOPR rozpoczął oficjalną działalność jako czwarta organizacja ratownictwa górskiego na świecie, a pierwsza poza krajami alpejskimi.

● Naczelnikiem Straży Ratunkowej został Mariusz Zaruski, a jego zastępcą Klemens Bachleda. Za godło TOPR przyjęto niebieski krzyż na białym polu. Członkowie pierwszej drużyny ratowniczej potwierdzili przyrzeczenie składane na ręce naczelnika własnoręcznym podpisem. Byli to: Klemens Bachleda, Szymon Tatar mł., Jakub Wawrytko, Jędrzej Marusarz, Jan Pęksa, Wojciech Tyłka Suleja, Stanisław Gąsienica Byrcyn, Stanisław Zdyb, Józef Lesiecki

i Henryk Bednarski. Mariusz Zaruski złożył przyrzeczenie na ręce prezesa, dr. Kazimierza Dłuskiego.

● 6 sierpnia 1910 roku Klemens Bachleda zginął podczas akcji ratunkowej, która wyruszyła po rannego taternika na Małym Jaworowym Szczytcie.

● W 1914 roku Zaruski zaproponował na swego zastępcę Józefa Oppenheima, a sam, na czele 14 Kompanii Piechoty, zwanej później I Kompanią Zakopiańską, wyruszył z Zakopanego. W 1918 roku Mariusz Zaruski wstąpił do Wojska Polskiego. W 1923 roku został powołany na stanowisko generalnego adiutanta prezydenta RP Stanisława Wojciechowskiego i wkrótce później awansowany na generała brygady.

● Józef Oppenheim pełnił funkcję kierownika TOPR do 1939 roku, uczestnicząc w ponad 70 wyprawach ratunkowych, najczęściej nimi kierując.

● Wybuch II wojny światowej przerwał działalność Straży Ratunkowej TOPR. Wypadki w Tatrach zdarzały się jednak nadal i władze okupacyjne poleciły Zbigniewowi Korosadowiczowi zorganizowanie Pogotowia, które pod nazwą Freiwillige Tatra Bergwacht TOPR przeprowadziło w czasie okupacji 55 wypraw ratunkowych. Tuż po wyzwoleniu Podhala pogotowie przeprowadziło jedną z najtrudniejszych akcji ratunkowych. Spoza linii frontu z rejonu Przedniego Salatyna ewakuowano 4 rannych partyzantów, 4 zdrowych i 2 sanitariuszki.

● Na początku lat 50. ratownicy TOPR na czele z Tadeuszem Pawłowskim rozpoczęli prace nad organizacją służb ratownictwa górskiego poza Tatrami. Efektem było powołanie Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego i przekształcenie w roku 1956 TOPR w Grupę Tatrzańską GOPR.

● W 1958 roku ratownicy otrzymali w darze zestaw alpejski umożliwiający prowadzenie akcji ratunkowych na najtrudniejszych ścianach tatrzańskich. W kolejnych latach zostali wyposażeni w sprzęt łączności. W 1963 roku Tadeusz Augustyniak za sterami śmigłowca SM-1 wykonał pierwszy udany lot ratowniczy do Doliny Pięciu Stawów Polskich. W 1974 roku ratowników zaczął wspierać pies Cygan, prowadzony przez niezwykle zasłużonego ratownika Józefa Uznańskiego. W 1975 roku rozpoczęły się pierwsze stałe dyżury śmigłowca ratowniczego w Zakopanem.

● 13 listopada 1991 roku Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zarejestrował stowarzyszenie ratowników tatrzańskich pod nazwą Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, które pod swą tradycyjną nazwą działa do dziś.

**Jan Krzysztof
Naczelnik
Straży Ratunkowej TOPR**

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

NOMINAŁ 100 ZŁ

metal Au 900/1000 ■ stempel lustrzany (z efektem kątowym)
■ średnica 21,00 mm ■ masa 8,00 g
wielkość emisji (nakład) 10.000 szt.

AWERS: Z lewej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Poniżej napis: 100 ZŁ. Z prawej strony orła stylizowany wizerunek postaci Mariusza Zaruskiego. W tle stylizowany zarys szczytów Cubryny i Mięguszowieckiego Szczytu Wielkiego. U góry półkołem napis: MARIUSZ ZARUSKI. U dołu w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2009. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: U dołu stylizowany wizerunek Mięguszowieckich Szczytów i Cubryny, na ich tle napis: 100. ROCZNICA POWSTANIA. Powyżej Mięguszowieckich Szczytów i Cubryny zarys szczytów: Mnicha, Cubryny i Mięguszowieckiego Szczytu Wielkiego. Na ostatnim planie zarys Niżnych Rysów, Rysów i Żabiego Konia. U góry, w zależności od kąta patrzenia stylizowane wizerunki dwóch helikopterów. W otoku napis: TATRZAŃSKIEGO OCHOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO.

Projektant monety: DOMINIKA KARPIŃSKA-KOPIEC

NOMINAŁ 10 ZŁ

metal Ag 925/1000 oraz farba niebieska, biała, żółta, brązowa, szara
stempel lustrzany ■ średnica 32,00 mm
masa 14,14 g ■ wielkość emisji (nakład) 100.000 szt.

AWERS: U dołu z prawej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. U dołu z lewej strony orła oznaczenie roku emisji: 2009. Centralnie odznaka TOPR - błękitny krzyż na białym polu z brązowym otokiem, w którym umieszczony jest napis: -TATRZAŃSKIE-POCHOTNICZE-POGOTOWIE-RATUNKOWE-1909. Pod krzyżem gałązka kosodrzewiny. Poniżej z lewej strony napis: 10 ZŁ. W tle stylizowane fragmenty motywów charakterystycznych dla zdobnictwa górskiego. U góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Z lewej strony stylizowany wizerunek popiersia Mieczysława Karłowicza. W tle z prawej strony stylizowany zarys szczytu Małego Kościelca, Kościelca oraz masywu Świnicy. U dołu napis: MIECZYSLAW KARŁOWICZ. W otoku napis: 100. ROCZNICA POWSTANIA TATRZAŃSKIEGO OCHOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO.

Projektant monety: DOMINIKA KARPIŃSKA-KOPIEC

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.400.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-09, pod orłem napis: ZŁ 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Z lewej strony na górnym zboczach stylizowany wizerunek ratownika transportującego człowieka na noszach. Z prawej strony stylizowany wizerunek logo 100-lecia TOPR. W otoku napis: TATRZAŃSKIE OCHOTNICZE POGOTOWIE RATUNKOWE.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: EWA TYC-KARPIŃSKA
Projektant rewersu: DOMINIKA KARPIŃSKA-KOPIEC